

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Quid sit adjutorium possibilitatis, & adjutorium voluntatis & actionis: & quatuor utriusque differentiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

ut in omni conversatione nostra intueamur Dominica conversationis exemplum. Et alio in loco cum Pelagius nos in omnibus bonis operibus divino semper auxilio adiuvari fateretur: Si queras, inquit, cur dixerit, SEMPER, poterit respondere, quia dictum est, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Vides, arbitror, singula Pelagij suffugia, quibus gratiam Dei ad singulos actus exponit dari, eo nimirum tendere, ut aliquid non habituale & permanens singulis operibus ostendatur influere, ut de habituali gratia à nonnullis dici solet; sed remissionem per singulos actus recordatione, exempli Domini in omni conversatione nostra intuitum, Legis Domini meditationem die ac nocte, Novum scilicet aliquid inculcat & actuale, quod non nisi cum singuli actus eliciuntur per illas gratias Pelagianas detur.

Neque minus sincere etiam illud alterum de sola naturali possibilitate non ipsis actibus singulis per gratiam adjuvandi ut Catholica doctrina tenet, anathematizando Pelagius probavit. Nam in postremo opere quod pro liberi arbitrij defensione scriptum diximus, solam possibilitatem non actus singulos Dei gratia adjuvari, aperte profitetur & accurate docet. Cum enim tria ista, Possesse justum esse seu recte vivere, Velle atque Esse distinxisset; & Possesse in natura quam Deus dedit, Velle, in arbitrio, Esse in effectu seu in opere ipso collocasset, ita videlicet ut primum ad solum Deum, duo vero reliqua ad ipsum hominem referrentur, tandem inferendo colligit: Ergo in voluntate & opere bono laus hominis est, imò & hominis & Dei qui ipsius voluntati & operis possibilitatem dedit, qui que ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio. Et paulò inferius: Ut generaliter universa complectar, quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat, quod verò bene vel agimus vel loquimur vel cogitamus nostrum est. Ecce adiutorium solius possibilitatis in officina Pelagiana fabricatum, non voluntatis aut operis, quod in Catho-

lica Ecclesia commendari solet. Sic enim accepit ea Pelagij verba, sic explicuit sententiam eius Augustinus: Cum tria Pelagius dicit impleri, possibilitatem, voluntatem & actionem: possibilitatem scilicet qua potest homo esse iustus, hoc est iustum opus facere, Voluntatem qua vult esse iustus, Actionem qua iustus est; horum trium primum, id est possibilitatem dicitur à creatore natura nec esse in nostra potestate. sed eam nos habere, etiam si nolimus: Duo vero reliqua, id est, voluntatem & actionem nostra esse asserit, atque ita nobis tribuit ut non nisi à nobis esse contendat. Denique gratia Dei non ista duo que nostra omnino vult esse, id est, voluntatem & actionem; sed illam que in potestate nostra non est, & nobis ex Deo est, id est, possibilitatem perhibet adjuvari; tanquam illa que nostra sunt, id est, voluntas & actio tam sint valentia ad declinandum à malo & faciendum bonum ut divino adiutorio non indigeant: illud verò quod nobis ex Deo est, hoc est, possibilitatem tam sit invalidum ut semper gratia adjuvetur auxilio. Et iterum paulò post inter posita Pelagij verba: Possibilitatem, inquit, voluntatem, actionem, tanta subtilitate curavit distinguere, ut quandoque legimus vel audimus divina gratia adiutorium consistere, sive in lege atque doctrina, sive ubi libet constituat, sciamus quid loquatur, nec haeremus, aliter eum intelligendo quam sentit. Scire quippe debemus quod nec voluntatem nostram nec actionem divino adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis atque operis, quam solum in his tribus nos habere asserit ex Deo: tanquam hoc sit infirmum quod ipse Deus posuit in natura, cetera vero duo que nostra esse voluit ita sunt firma & fortia & sibi sufficientia, ut nullo indigeant eius auxilio: & ideo non adjuvet ut velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet ut velle & agere valeamus. Ecce totum sensum Pelagij Augustini verbis diligenter expressum quem & paulò ante initio libri ac tandem in fine, ut omnium dubitationis nebula abstergetur ab eodem in eandem planè sententiam late deductum videre licet.

Quid sit adiutorium possibilitatis, & adiutorium voluntatis & actionis: & quatuor utriusque differentia.

CAPVT XI.

QUI autem inter adiutorium possibilitatis & adiutorium voluntatis atque actionis sit discriminis operæ pretium est paulò diligentius discutere, ut Pelagianorum sententia accuratius intelligatur.

Adiutorium Possibilitatis, sicut nomen ipsum præ se fert, non est aliud quam adiutorium quo possibilitas, ut Pelagius loqui solet, hoc est potentia adjuvatur & roboratur, ut vel omnino possit, vel facilius possit velle vel agere. Datur enim ut sit quoddam supplementum potentia non satis instructa in actu primo ad agendum. Clarè designant hoc verba

tum Pelagij tum Augustini superiori capite allegata.

Adiutorium voluntatis & actionis est illud, quo ipsa voluntas, hoc est volitio, & actio ita iuvantur seu promoventur ut in actu secundo fiant. Nam Augustinus illud auxilium ita solet exprimere ut dicat esse auxilium quo fit, ut velimus & agamus: non quasi tantum eo sine adhiberetur, ut voluntas & actio consequantur, sed quia per illud fit ut re ipsa consequantur. Ita videlicet ut ista particula (re ipsa) non significet finem tantum sed effectum. Nam etiam adiutorium possibilitatis eo sine adhibetur ut velimus & agamus sicut & ipsa possibilitas

M

bilitas

*Lib. de grat.
Christic. 5.*

Ibid.

Cap. 8.

Cap. 5.

Cap. 47.

bilitas eo sine homini data est. Vnde Sanctus Augustinus Pelagij sensum exponens: Et ideo, inquit, non adiuuet ut velimus, non adiuuet ut agamus, sed tantummodo adiuuet ut velle & agere valeamus. Et statim explicans quid per adiutorium ut velimus & agamus intelligat, Apostolicum locum citat: Deus est qui operatur in vobis & velle & perficere, id est, inquit, & velle & operari, Deum in nobis dixit operari. Et paulo post vocat illud, gratiam qua Deus donat atque adiuuat ut agamus, hoc est donat atque adiuuat ipsum agere. Et paulo superius per illud nos diuinitus adiuari dicit, non tantum in eo quod operari possunt, sed etiam in eo quod operantur, & sine ulla caliginis nebula in fine libri dicit per illud adiutorium, ipsam quoque voluntatem seu volitionem & actionem, id est, ut bene velimus & agamus qua non sunt in homine nisi quando bene vult & bene agit, diuinitus adiuari.

Ex his nascitur & patet multiplex utriusque adiutorij differentia. Prima est quod adiutorium possibilitatis, sit adiutorium actus primi, adiutorium voluntatis & actionis, sit adiutorium actus secundi. Illud enim facit ut potentia in actu primo potens fiat, & ad volendum agendumque habilis & preparata: hoc vero, ut in actu secundo velit atque agat.

Secunda differentia ex prima consequitur quod adiutorium possibilitatis indeterminatum est ad velle & non velle, ad agere & non agere: adiutorium voluntatis & actionis nunquam à voluntate atque actione separatum est. Tetigit hanc differentiam Augustinus: Si consenserit, inquit, nobis non solum possibilitatem in homine etiam nec velit nec agat bene, sed ipsam quoque voluntatem atque actionem, id est, ut bene velimus & bene agamus, qua non sunt in homine nisi quando bene vult & bene agit diuinitus adiuari &c. Vbi quod Augustinus possibilitatem adiuuari dicit, etiam si nec velit nec agat bene, significat etiam fieri posse, ut etiam si homo velit & agat bene, non tamen propterea voluntas & actio, sed sola possibilitas adiuuetur. Neque enim existimandum est adiutorium illud, quod possibilitatis, adeoque solius possibilitatis dicimus, ita ab omni voluntate & actione semper manere separatum, sicut adiutorium voluntatis & actionis semper cum voluntate & actione conjunctum est; ut quid enim possibilitatem adiuuaret, si nunquam possibilitas adiuua ad voluntatem actionemve pertineret atque in illas influeret? Sicut igitur ipsa possibilitas ad agendum & non agendum sese indifferenter habet, neque enim desinit esse nuda possibilitas, etiam si per illam homo velit aut agat, ita & possibilitatis illius adiutorium utpote quod eandem prorsus rationem respectu voluntatis & actionis obtinet, quam ipsa possibilitas in cuius supplementum datur. Hinc apertis verbis fatetur Pelagius & constanter docet, adiutorium illud possibilitatis etiam in voluntatem & actionem quando re ipsa consequuntur influere, quia idcirco etiam in Deum possibilitatis & adiutorij illius largitorem referen-

da sint. Ergo, inquit, in voluntate & opere bono laus hominis est, imò & hominis & Dei qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adiuuat semper auxiliò. Ecce voluntatem & actionem etiam ad Deum refert, quia possibilitas eaque ac iuta: quia scilicet voluntatis & actionis efficiens causa fuit, Deum authorem habet: tamen simul etiam ad hominem qui voluit atque egit referatur. Sicut ergo nemo sanæ mentis sic aberravit unquam, ut putaret, possibilitates seu potentias operandi, sic esse potentias ut vel nunquam operari possent, vel quando operantur, potentie esse desinant, & actus fiant: ita nec Pelagiani tam stolidè delirarunt, ut adiutorium possibilitatis nunquam ad agendum applicari posse sentirent: vel cum applicaretur ad agendum non iam esset solius possibilitatis adiutorium, sed voluntatis & actionis. Verum siue illo voluntas ad volendum agendumque uteretur, siue non uteretur pro libertate sua, perinde semper illud adiutorium solius possibilitatis permanere credebant, sicut ipsa possibilitas quam complebat, semper manet in agendo cessandoque possibilitas. Quo sane modo vera de natura adiutorij possibilitatis ratiocinandum est.

Discriminis istius ratio est, quod adiutorium possibilitatis, naturam ipsius possibilitatis consequatur. Possibilitas autem seu potentia rationalis est ad volendum & non volendum, ad agendum & non agendum indifferens, adeoque & illius possibilitatis adiutorium. Neque enim naturam possibilitatis mutat, aut cardinibus suis movet è possibilitate sua ad actum pertrahendo, hoc enim adiutorio voluntatis & actionis proprium est, sed tantum roborat, ut si velit velle vel agere, nihil ex parte possibilitatis desit. Vnde etiam si in infinitum illud adiutorium augetur, nunquam propterea voluntas vel actio, sed sola volendi agendique possibilitas haberetur. Quod in adiutorio lucis corporeæ respectu oculorum cognitionis & habituum (omni iudicio) est apertissimum. Nam neque lux corporis, quantumvis cum acie videntis influat, ipsam visionem actualem affert, Augustino dicente: Etiam ut conuertamur actu, ipse Deus adiuuat: QUOD CERTE OCULIS LVX CORPORIS IPSA NON PRÆSTAT: nec scientia agendi atque habitus voluntatem seu volitionem & actionem inserunt, sed facultatem præbent ut facile, si tamen velis, agas, habitibus enim, ut dici solet, multoque magis agendi scientia & oculorum luce utimur cum volumus: tamen si quando illis utimur, simul ad voluntatem actionemve cum ipsa possibilitate concurrant. Quod & Augustinus ex mente Pelagij significat, quando ita singula illa adiutoria quæ præferebat, exponit, ut aliquid actuale, quemadmodum superiori capite diximus, ad actus singulos conferre putarentur. Porro quemadmodum possibilitas voluntatis non desinit esse possibilitas etiam quando actu & re ipsa operatur, ita nec

*Lib. de grat.
Christic. 5.*

*Lib. de pe
merit. c. 5.*

ita nec adiutorium istius possibilitatis esse definit adiutorium possibilitatis, et si ipsa influat in opus voluntatis, quod in omnibus Pelagij adiutorijs lege, doctrinā, sapientie revelatione, peccati remissione, exemplo Christi, indeliberatis voluntatis motibus qui iuxta Pelagianos naturaliter ex concione & prænij celestis sollicitatione sequelantur, manifestum est. Ista quippe omnia Pelagiana adiutoria, manebant adiutoria possibilitatis naturalis, non minus operante voluntate quam cessante. Imò tunc propriè & genuinè possibilitatem ejus adiuvabant, quando ipsa illis adiutorijs uti sola sua libertate statuebat.

Tertia differentia est, quod adiutorium possibilitatis est simile adiutorio *sine quo non*; adiutorium verò voluntatis atque actionis, adiutorio *quo fit actio*. Exprimit hanc differentiam his nominibus Augustinus, exemplisque declarat. *Ipsa adiutoria, inquit, distinguenda sunt.*

Lib. de Corr. & grat. c. 12. Aliud est adiutorium *sine quo aliquid non fit*, & aliud est adiutorium *quo aliquid fit*. Nam *sine alimentis non possumus vivere, nec tamen cum assuetis alimentis ei fit, ut vivat, qui mori voluerit.* Ergo *adiutorium alimentorum est sine quo fit, non quo fit ut vivamus.*

At verò beatitudo, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo fit beatus. *Adiutorium* enim non solum *sine quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur.* Quapropter hoc *adiutorium* & *quo fit* est & *sine quo non fit* &c. In eo verò consistit similitudo, quod sicut de alimentis, quod est adiutorium *SINE QVO NON*, Augustinus dicit, quod non, cum assuetis alimentis, ei fit, ut vivat qui mori voluerit; ita adiutorium possibilitatis non est illud quo velit aut agat is qui cessare voluerit, quantumcumque possibilitas adjuvetur ac roberetur; adiutorium verò voluntatis & actionis illud sit, quod qui habuerit, continuo vult atque agit. Vnde alia quoque emergit adiutorij *possibilitatis* & *sine quo non* multitudo, quod sicut cum aliquis agit cum adiutorio *sine quo non*, ut cum aliquis volendo comedere alimentis utitur & utendo vivit, non propterea desinit esse adiutorium *sine quo non*, tamen si per illud actu fiat actio, ita quoque; tamen si adiutorij possibilitatis vi voluntatis ad agendum applicetur, non propterea naturam suam exuet ut adiutorium possibilitatis esse desinat, atque in adiutorium voluntatis actionisve mutetur. Nam quamvis tunc ad voluntatem atque actionem influendo conferat, non tamen adiutorij possibilitatis est id quod facit ut homo actu velit aut agat, sed nutus liberi arbitrij cuius imperio possibilitas adjuta ex non agente fit agens, & ab actu primo in secundum perducitur, ut in potentia, scientia, habitu, luce, respectu actionum paulò ante declaratum est. In hoc igitur adiutorij illius *sine quo non* & adiutorij possibilitatis accurata similitudo est. In uno tamen videri possent differre, quod tamen ad explicandam naturam influxus utriusque; adiutorij nihil facit. Nimirum quod adiutorium *sine quo non* negatione includit, per quam significatur illud esse huiusmodi, ut sine illo nequaquam actio fieri possit: hoc est illud esse adæquate

A seu universaliter ei necessarium. Adiutorium verò possibilitatis illam necessitatem concurrenti ad actionem nomine suo non includit. Duplex enim dari potest possibilitatis adiutorij; unum *sine quo non*, hoc est, sine quo illud ad quod adjuvat effici non potest: sicut sine navi navigat nemo, nemo sine pedibus graditur, nemo sine luce intuetur, & multa hujusmodi: aliud quo sic adjuvatur, ut etiam si desit, possit alio modo fieri, propter quod illud requirimus, hoc est, non est adæquate seu non universaliter actioni necessarium, ut tribula ad fruges terendas, Pædagogus ad puerum docendum, medicamentum humana arte confectum ad recipiendam salutem; quæ exempla utriusque; adiutorij à Divo Augustino proferuntur. Ex mente igitur Pelagij adiutorij illud quo possibilitas bene vivendi adjuvatur, respectu hominum sub lege naturæ viventium tale est, ut sine illo per solum liberum arbitrium ac naturam bene velle possent & agere: Nunc verò propter peccandi inolitam consuetudinem tale est, ut sine illo non amplius possent bene vivere, peccatorum enim remissio, lex atque doctrina Christiana ita jam necessaria sunt ut nemo sine illis iustitiam possit implere: quemadmodum illa superius fusè declarata sunt. Sed ut dixi, hæc ad naturæ influxus utriusque; variandam nihil confidunt. Eodem enim modo, cum possibilitate in actu influunt sive actus sine illo fieri possit sive non, sive adæquate necessaria sint sive non.

Quarta eaque capitalis differentia est, quæ ex prioribus sequitur atque in illis comprehenditur, & quam maxime omnium Pelagiani urgent & postulant: quod adiutorium possibilitatis arbitrio voluntatis humane ita in agendo & non agendo subiectum & attemperatum maneat, ut in ejus nutu pendeat, & quodammodo expectet voluntatis imperium, quo ad agendum una cum adiutorio illo propellatur vel ab agendo teneatur. Cum enim eadem sit adiutorij illius & possibilitatis ratio, eorum naturæ illud penitus accommodatum atque commentum est, hinc fit, ut cum possibilitate sive potentia ad actionem vi voluntatis impulsæ etiam adiutorium illud impellatur, cum revocata revocetur, nullo quippe modo audire vel ferre possunt Pelagiani ullum adiutorij genus, quod voluntati quodammodo domineatur, aut operetur in ea voluntatem aut actionem, hoc est, ut ex nolente, vel non volente fiat volens: hoc enim solius arbitrij seu possibilitatis illius sese ipsam impellentis, quocumque tandem modo adjuvat officium esse statuunt. Audi Iulianum: *Hæc igitur voluntas (id est volitio) quæ alternatim, originem possibilitatis in imperio libero accepit arbitrio, ipsius vero operis existentiam à se suscipit.* Audi & Celestium: *Nostra est victoria quoniam propria voluntate arma suscepimus, (id est gratia velut armis usi sumus) sicut è contrario nostrum est quod vincimus, quoniam armati propria voluntate contempimus: qua de re multa libro primo diximus, cum de libertatis Pelagiana natura tractarem.* Audi & ipsum erroris authorem Pelagianum

gium: Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratia sua auxilium subministrat, ut quod per liberum homines facere iubentur auxilium, facilius possint implere per gratiam. Audis clarè genus gratiæ quod maiorem facilitatem afferat ac robur ut possit, ut cum possibilitate ipsa, scilicet cum homo voluerit quod iubetur facere, simul in actionem & voluntatem influendo concurrat. Hinc illæ passim apud Pelagianos phrasæ, quod Deus aut gratia provocet voluntatem, quod alliciat, quod expectet, quod adiutorium libero arbitrio, hoc est naturali illi possibilitati; sive potentia cooperetur, & huiusmodi: illarum vero phrasium, quibus Deus dicitur præparare hoc est facere voluntatem, operari velle ut sue perficeret, hoc est adjuvare ad ipsam voluntatem & actionem (cujusmodi voces vim gratiæ prædominantis extollunt) vel magnum inter eos silentium, vel velut fatalem quandam necessitatem detestatio. Adhortationibus, inquit Iulianus, exemplis, promissionibus vel munerum, vel penarum ad fidem voluntas sine indicatione necessitatis (sic Christianam gratiam passim indiget) allucitur: & per hæc instituta per dona, non oppressa, sed expectata, sed libera, sed provocata curatur. Et reprehendens adiutoria quæ Augustinus asserbat, non talia esse debere invidiose contendit, ut aliquando libertate excludat vel boni vel mali cuiquam necessitas credatur incumbere: ut scilicet sentit Augustinus, secundum quem Deus operatur & velle: verum ut arbitrio libero omne adiutorium cooperetur. Hoc est ut supra Pelagianos sentire diximus, ut omne adiutorium cum naturali illa arbitrij possibilitate simul in opus influendo cooperetur. Cujusmodi loquendi formulis plenus est Cassianus, ceteriq; Semi-Pelagiani, de quibus aliquid fortassis alibi dicturi sumus.

Lib. 2. oper. imperf. cont. Jul. f. 343.

vt Collat. 4. c. 5. & Coll. 3. c. 10 de provocatione per inspirationem.

Ad Phillip. 1.

In Comment. abid. n. 57.

Hinc omnis gratiæ blandientis motus non nisi occasio apud Pelagianos voluntatis esse dicitur, qua videlicet, naturalis illa possibilitas provocata pro naturali sua indifferentia utitur, vel non utitur, prout visum fuerit. Nam illum efficacissimum pro vera gratia locum: Vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis; sic pervertendo exponit Pelagius: Occasio fides à Deo donata est, quia si non venisset Christus & docuisset, non utique crederemus. Et timorem suum prodens ne alioqui illa possibilitas

A indifferentia læderetur, ceterum, adiecit, & ibid. fidem voluntariam in actibus legimus. Et Iulianus: Cui cum penia monstratur & gloria, aut contra modum aut voluptas, adiutorium, & velut occasio offertur, non necessitas imponitur pariter alterius. Et Cassianus occasio illarum diligentissimus præco: Itaque sicut occasio salutis diversis modis Deum cognoscimus operari, ita nostrum est occasio salutis à divinitate conceditur vel emittitur, vel remissius famulari. Hæc autem occasio Cassiano est non solum externa exhortatio, sed etiam, ut infra explicat, ipsam vim voluntatis bonæ, quod nobis Domino inspirante conceditur, nempe per inspirationem bonorum motuum. eum, inquit, aut per se, aut per exhortationem cuiuslibet hominis, aut per necessitatem nos à salutis attrahit viam: nostrum verò esse & exhortationem auxiliumque Dei vel remissius vel emittitur exequamur. De quibus salutis occasionibus sexcenta exempla in Cassiano occurrunt. Hoc autem occasionis nomen propter plenissimam libertatis indifferentiam, ut ea velut possibilitatis adiutorio ad faciendum malum utatur, vel non utatur, passim etiam concupiscentiæ internis motibus tribuunt. Idem Iulianus: Quo, concupiscentia, cum poni decore oculos incitasset (id est ut Augustinus exponit ad malum provocasset) spem etiam iucundi trinitatis speravit. Non ergo potuit hæc concupiscentia fructus esse peccati, quæ docetur non suo quidem vitio sed voluntatis occasio fuisse peccati. Et Cassianus, cum naturales quosdam iræ, libidinis, ac tristitiæ motus nobis inferos esse docuisset: Dicimus tamen, inquit, quodam vitia sine ulla præcedentia naturali occasione crescere, sed solius corruptæ ac male voluntatis arbitrio. Plura phrasæ illius exempla supra ex Pelagianorum sensu protulimus: quæ idcirco tam studiose uti solent, ut manifestius indicent, huiusmodi Dei bonis sive malis, sive gratiæ, sive concupiscentiæ, sive internis, sive externis motibus, non voluntatem aut actionem, ut Catholica veritas per Augustinum prædicata docet, sed possibilitatem solam sic affici atque adjuvari, ut illis omnibus plenissima indifferentia ac potestate tanquam nudis rei agendæ vel volendæ OCCASIONIBUS dominetur. Neque enim facile vocabulum aliud excogitari potest, quod magis interiorum exteriorumque motuum impetum ad infringendam illam indifferentem arbitrij possibilitatem vel ad adjuvandam inferendamque voluntatem & ACTIONEM extenuet.

Lib. 1. oper. imperf. f. 38

Collat. 3. c. 12

Collat. 3. c. 19

Ibid. f. 101

Fol. 102.

Lib. 7. inq. c. 3. & 5.

Supra. 8.

Indagantur causæ, cur adiutorium voluntatis & actionis abhorreant, solo auxilio possibilitatis contenti. Prima, quia tollitur liberum arbitrium, cum tale adiutorium homini non datur.

C A P V T X I I

DIVERSAS Pelagiani causas sibi confingunt & magnopere exaggerant, cur omnis gratia, sive adiutorium voluntatis & actionis penitus abiiciendum sit: quæ tamen omnes possunt ad tria serè capita revocari,

A PRIMA eaque capitalis est, quod dominatrix illa, atque indifferens potestas volendæ & nolendæ, hoc est libertas hominis per illud adiutorium voluntatis & actionis certissimum interitum pateretur: Per adiutorium possibilitatis non item. Cum autem necesse sit, ut huius-